OVERDENKING

Het is de zondag na Hemelvaart. Het verhaal dat met Hemelvaart gelezen wordt eindigt met de leerlingen die naar de hemel staren waar Jezus zonet in is verdwenen. Ze zien hem niet meer. Hij is weg en nu voorgoed.

Stel je de leegte voor van de dagen na een uitvaart, het moment van afscheid, dat vaak zowel hartverscheurend is als vol van de betekenis die iemand heeft, waarop zijn of haar wezen even helemaal naar voren treedt en alle aanwezigen vervult. De leegte van the day after, en de dagen daarna, waarop steeds duidelijker wordt dat iemand weg is en nooit weer terug zal komen. Niet te bevatten.

Wezenzondag, zo heet deze vreemde zondag tussen Hemelvaart en Pinksteren. Die naam komt uit het Bijbelgedeelte dat net gelezen is. Daar staat, in vs 18, dat Jezus tegen zijn vrienden zegt: *Ik laat jullie niet als wezen achter*. Wees, dat ben je als je voorgoed afscheid hebt moeten nemen van je vader en moeder. Ik vermoed dat hier vanmorgen meer wezen in de kerk zitten dan mensen van wie hun vader en moeder nog in leven zijn.

Ieder mens komt op de wereld als kind van een vader en een moeder en wordt door hen, of door anderen die deze rol vervullen, in het leven ingewijd. En ieder mens moet zich gaandeweg ook weer losmaken van zijn of haar ouders en op een dag komt onherroepelijk het moment waarop je je ouders zult moeten begraven. Een afscheid dat altijd, ook als je al volwassen bent, je eigen weg in het leven hebt gevonden, misschien zelf kinderen hebt, soms zelfs kleinkinderen, een diep ingrijpend afscheid is. Als de verhouding goed was, maar net zo goed als die moeilijk was is dat een heel ingrijpend afscheid. Het maakt dat je je rol van kind kwijt bent en alleen nog die van volwassene overhoudt.

Onze evangelietekst gaat daarover, over die rolverandering. Jezus confronteert zijn leerlingen hier met de tijd dat hij er niet meer zal zijn. Niemand meer die hun vragen zal beantwoorden, niemand meer die hen verhalen kan vertellen, niemand meer die hen corrigeert, niemand meer om zich aan vast te houden.

En dat is ongelooflijk vreemd en onwennig. De periode tussen Hemelvaart en Pinksteren is een tijd van grote verwarring en ook van heroriëntatie. Tot nu toe kenden de leerlingen alleen een leven samen met Jezus. Ze leerden van alles van hem, hij zei hoe het moest, zij volgden hem. Volgelingen, zo worden ze ook wel genoemd. Maar hoe moet je iemand volgen die er niet meer is? Hoe ziet geloof er dan uit?

Dat is, 2000 jaar later, ook onze situatie. Wij zijn allemaal volgelingen van iemand die er niet meer is, al heel lang niet meer is. Wat betekent geloven in zo iemand en hoe doe je dat? De eerste leerlingen kunnen ons daarin helpen, want zij waren de eersten met deze ervaring.

In het evangelie van Johannes is heel veel ruimte genomen voor die werkelijkheid, Johannes heeft als enige van de evangelisten verschillende hoofdstukken gewijd aan een lange afscheidsrede, die Jezus houdt om zijn leerlingen voor te bereiden op de tijd dat hij niet meer bij hen zal zijn. Hier zegt Jezus tegen zijn leerlingen dat als hij weg is er een andere helper zal komen die hen zal laten zien hoe dat kan: in hem en in alles waar hij voor staat blijven geloven, terwijl hij er zelf niet meer is. Hij noemt die helper de Geest, de Geest der waarheid. En hij gebruikt hier een hele sterke uitdrukking en zegt: die Geest zal in jullie wonen. Niet alleen komen, maar in hen wonen.

Tijdens Jezus' leven was de relatie tussen hem en zijn volgelingen die van een leermeester en zijn leerlingen. Toen was het geloof nog iets dat van buiten op hen inwerkte. De leerlingen luisterden en keken vooral naar wat Jezus zei en deed en stelden hem vragen. Zoals je als kind luistert en kijkt naar je ouders en hen vragen stelt en daardoor van hen leert. Waarbij dat leren soms ook de vorm aan kan nemen van dingen juist anders doen dan je ouders en de weg kiezen die bij jou past, je eigenheid ontwikkelen. Dat hoort allemaal bij het proces van volwassen worden. Het hoort bij goed ouderschap om je kind die ruimte echt te gunnen en het vertrouwen mee te geven in de eigen ontwikkeling, het te leren dat het zichzelf mag zijn.

Jezus geeft zijn leerlingen die ruimte en dat vertrouwen volop mee. Het vertrouwen dat zij zich datgene wat ze van hem hebben geleerd zozeer eigen hebben gemaakt dat het bij henzelf is gaan horen, dat ze er zelf mee op weg kunnen gaan. Dat ze nu ieder op hun eigen manier de liefde die hij hen heeft voorgeleefd in praktijk kunnen gaan brengen. We horen hem in zijn afscheidsrede tot zijn leerlingen voortdurend spreken over het bewaren en uitvoeren van zijn geboden. *Als je mij liefhebt houd je dan aan mijn geboden.* Dat klinkt misschien heel sturend, maar het is alleen sturend wat betreft de richting die gewezen wordt. De richting van proberen je naaste lief te hebben als jezelf, niet oordelen, bereid zijn tot vergeving en al die dingen meer. Het is helemaal aan hen hoe ze dat in praktijk gaan brengen.

Waar het hier om gaat is dat de liefde en bewondering die tijdens het leven van Jezus vooral op hem als persoon waren gericht nu plaats moeten maken voor het leven uit en in Zijn Geest en daarmee zal het

veel breder, groter en voller worden. Met dat Jezus weggaat zal dat waar hij voor staat gaan groeien, in zijn leerlingen en in de wereld.

Ik kwam al een tijd geleden een tekst tegen over afscheid nemen van de hand van Abel Herzberg, die ik graag met u wil delen. Het gaat over afscheid nemen in het algemeen, maar je kunt het ook heel goed betrekken op het weggaan van Jezus.

Afscheid nemen

Afscheid nemen is loslaten
en toch iets van die persoon
in je houden.

Je kunt iemand niet vasthouden.
Je moet afscheid nemen ook niet
als iets droevig zien;
eerder als blijdschap,
die mens, die plek,
laat iets in jou achter,
opdat jij ermee verder kunt.

Je kunt blij zijn
omdat je zo rijk bent,
dat je die persoon
hebt mogen ontmoeten,
dat je op die plaats bent geweest
en er vol van bent.

Er vol van bent. Pinksteren, dat we volgende week vieren, het feest van de Geest, is het feest van de volheid. Het is de geboorte van een geloof dat echt van binnenuit komt, en het punt van volwassenwording van de leerlingen. Petrus zal dan het woord nemen en getuigen van zijn geloof. Petrus, de man vol vragen, het ene moment vol vuur, het andere totaal weggezakt, zal op een manier naar voren treden die diepe indruk maakt op wie daarbij zijn.

Dat gaan we volgende week horen. Nu nog bevinden we ons in een tijd van overgang, waarin er van alles in beweging is, waarin het woelt, en gist, waarin er iets begint te dagen dat straks aan het licht zal komen.

Maar het is al begonnen, merk je het niet?